

Eid kyrkje søndag 6. august

Jeg takker prost Svein Arne Theodorsen og hans medarbeidere for deres invitasjon til å være med på denne gudstjenesten, likeledes ordfører Peder Slettebø, som var initiativtager til Riksantikvarens og mitt besøk her og til Halsnøy.

Kjære brødre og søstre i Kristus,

Jeg tar utgangspunkt i evangeliet og kirkefaderen Augustin. Han oppsummerte sin livserfaring i følgende setning: *Vårt hjerte er urolig inntil det finner hvile i deg, Gud.* De som kjenner Augustin, er fortrolige både med hans urolige hjerte og den hvile han fant. Hans indre uro var en forutsetning for hans omvendelse og for hans skrifter og brev. Disse har igjen inspirert all senere teologi. Uten ham ville kirkehistorien ha tatt en annen retning. Uten Augustin, kan vi si femhundre år etter reformasjonen, ingen Luther eller Calvin.

Kom til meg alle dere som sliter og bærer tunge byrder; hos meg skal dere få hvile. Ta mitt åk på dere, og gi dere i lære hos meg, for jeg er mild og ydmyk av sinn; slik skal deres sjeler finne hvile. For mitt åk er godt å bære, og min byrde tynger ikke.

Augustin ble grepet av kirkefaderen Ambrosius' forkynnelse, og ble døpt av ham i 386. Han fant hvile i Gud, men for ham ble en kristen livsform enda viktigere enn teologisk erkjennelse og forfatterskap;

kunne han ikke komme et fullverdig kristent liv nærmere, ville teologien være til liten hjelp. Han så ensomheten som troens fiende – det er den forresten stadig - og søkte et fellesskap av mennesker som ville vie sitt liv til Gud.

På hans tid fantes det allerede klostre, men disse var av sin opprinnelse eneboere som hadde felles korbønn og disiplin. I prinsippet er munkene eneboere, selvom de etterhvert bodde under samme tak eller i små hytter i nærheten av hverandre, gjerne på øde steder. De hadde vendt ryggen til verden. Dersom noen ville be om deres forbønn eller søke deres råd, måtte de oppsøke dem og passe på ikke å avbryte deres bønn eller meditasjon.

Augustin hadde absolutt ikke til hensikt å vende verden ryggen. Hans fellesskap skulle ved felles bønn og felles liv styrke den enkelte til å forkynne og undervise. Han vendte tilbake til sitt hjemsted Tagaste i dagens Algerie, og gjorde foreldrenes hus til et kloster i 388. Ved et besøk i Hippo var han i messen i domkirken. Folket valgte ham spontant til prest, og han ble til tross for sine protester ordinert der og da. I 395 ble han biskop, men da hadde han allerede rukket å grunnlegge et mannskloster for legmenn og et kvinnekloster. Han hadde også (391) forfattet en regel, først for kvinneklosteret, senere tilpasset mannsklosteret. Som biskop måtte han forlate klosteret og bo i bispegården. Her samlet han stedets prester og diakoner til et felles forpliktende liv med tidebønner og felles måltider. Dette er

korherreordenens begynnelse, i prinsippet et klosterliv for prester, mens munkeklostrene i utgangspunktet var for legmenn.

Forbildet for Halsnøy, Utstein, Jonsklosteret i Bergen, Helgeseter i Trondhjem og nonneklosteret på Rein, for å nevne noen, befinner seg altså historisk sent i det fjerde århundre og geografisk i Nord-Afrika. Det felles liv med gudstjeneste, lesning av skrift, kirkefedre, undervisning etc. innebar en radikal reform av geistlighetens liv og virke. Som en konsekvens av dette blomstret bispedømmet Hippo og deres livsform ble etterlignet av andre biskoper. Augustins kortfattede regel ble og blir brukt av alle disse klostre og mange ordener, f.eks. domnikanerne, mens munkeordenene stort sett holder seg til Benedikts regel, som er nesten 100 år yngre.

Kirkens verste fiende er aldri de som forfølger den, men det indre forfall. Makt og rikdom kan brukes rettferdig og klokt, men kan i seg selv være en fristelse til et slapt og behagelig liv, langt fra evangeliets idealer. Kirkehistorien er full av eksempler på det.

Pave Gregor VII (1073-85) fant deler av Kirken i meget dårlig forfatning, og søkte å reformere den. Bare slik kunne den oppfylle sin misjon og motstå konger og keiseres forsøk på å bruke den til egne formål. Ett av de virkemidler han valgte, var Augustins regel, et felles liv for prestene der hvor det var mulig. Flere domkapitler valgte eller ble pålagt å leve etter Augustins regel, og nye klostre ble dannet.

Resultatet var en oppblomstring som varte høymiddelalderen igjennom. Kirken nådde kanskje sitt høydepunkt i historien, i gudstjenesteliv, omsorg for de fattige, i skolevesen etc. den gang. Behovet for en ny reform noen århundrer siden, som resulterte i det vi kaller reformasjonen og motreformasjonen, vidner om at forfall alltid er en trusel.

Mitt eget ordenshus, Klosterneuburg i Østerrike, ble regulert i 1133, og tilhører således samme generasjon og type av klostergrunnleggelser som Halsnøy, 1163. Hvis dere vil studere den historiske utvikling av ordenen og dens livsform og misjon idag, er dere velkommen dit. Her avlegger stenene et vidnesbyrd om et for lengst avsluttet kapittel. De klostre som finnes, av min egen orden og andre, forteller oss at klosterlivet er et naturlig, jeg vil si nødvendig, produkt av vår tro – så lenge idealene holdes høyt.